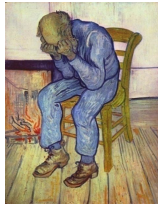

Diagnostiek van depressie in de palliatieve fase

Franca Warmenhoven, Huisartsonderzoeker
Afdeling Anesthesiologie, Pijn en Palliatieve
Geneeskunde UMC St Radboud Nijmegen

Depressie in de palliatieve fase

- Hoge prevalentie
- Invloed op:
  - kwaliteit van leven
  - lichamelijke symptomen
  - euthanasievraag
- Behandelingsmogelijkheden
  - medicamenteus
  - niet-medicamenteus

Factoren die de diagnostiek bemoeilijken

- depressiviteit óf 'normaal verdriet'
- overlap van symptomen
- moeizame communicatie

Wat is een depressie?

DSM-IV-TR criteria voor depressieve stoornis

- A. Vijf (of meer) van de volgende symptomen zijn binnen dezelfde periode van twee weken aanwezig geweest; ten minste een van de symptomen is:
- depressieve stemming,
  - verlies van interesse of plezier.

DSM-IV-TR Depressieve stoornis

1. depressieve stemming
2. duidelijke vermindering van interesse of plezier
3. duidelijke gewichtsvermindering zonder dat dieet gehouden wordt of gewichtstoename of afgenomen of toegenomen eetlust
4. Insomnia of hypersomnia
5. psychomotorische agitatie of remming
6. moeheid of verlies van energie
7. gevoelens van waardeloosheid of buitensporige of onterechte schuldgevoelens
8. verminderd vermogen tot nadenken of concentratie of besluiteloosheid
9. terugkerende gedachten aan de dood, terugkerende suïcide-gedachten zonder dat er specifieke plannen gemaakt zijn, of een suïcidepoging of een specifiek plan om suïcide te plegen

DSM-IV-TR Depressieve stoornis

1. depressieve stemming
2. duidelijke vermindering van interesse of plezier
3. duidelijke **gewichtsvermindering** zonder dat dieet gehouden wordt of gewichtstoename of afgenomen of toegenomen **eetlust**
4. **insomnia** of **hypersomnia**
5. psychomotorische agitatie of remming
6. **moeheid of verlies van energie**
7. gevoelens van waardeloosheid of buitensporige of onterechte schuldgevoelens
8. **verminderd vermogen tot nadenken of concentratie of besluiteloosheid**
9. **terugkerende gedachten aan de dood**, terugkerende suïcide-gedachten zonder dat er specifieke plannen gemaakt zijn, of een suïcidepoging of een specifiek plan om suïcide te plegen

DSM-IV-TR Depressieve stoornis

- B. De symptomen voldoen niet aan de criteria voor een gemengde episode
- C. De symptomen veroorzaken in significante mate lijden of beperkingen in het sociaal of beroepsmatig functioneren of het functioneren op andere belangrijke terreinen
- D. **De symptomen zijn niet het gevolg van de directe fysiologische effecten van een middel of een somatische aandoening**
- E. De symptomen **zijn niet eerder toe te schrijven aan een rouwproces**, dat wil zeggen na het verlies van een dierbaar persoon zijn de symptomen langer dan twee maanden aanwezig geweest of zijn zij gekarakteriseerd door duidelijke functionele beperkingen, ziekelijke preoccupatie met gevoelens van waardeloosheid, suïcide-gedachten, psychotische symptomen of psychomotorische remming.

Verbetering van diagnostiek

Concept depressie bij palliatieve patiënten verhelderen

- inclusief somatische symptomen
- exclusief somatische symptomen
- aangepaste definitie:
  - vervangende criteria (Endicott-criteria)

Endicott-criteria

Huiligheid/'depressieve indruk' → Gewichtsverlies

Sociale terugtrekking → Slaapstoornis

Vervlakt affect → Concentratiestoornis

Pessimistische houding → Vermoeidheid

Verbetering van diagnostiek

Concept depressie bij palliatieve patiënten verhelderen

- inclusief somatische symptomen
- exclusief somatische symptomen
- aangepaste definitie:
  - vervangende criteria (Endicott-criteria)
  - vervangend concept (hopeloosheid, demoralisatie)

Verbetering van diagnostiek

Inzetten screeningsinstrument

- aandacht voor depressieve klachten
- symptoomscore in plaats van diagnose

Maar:

.....vervangt de diagnostiek niet.....

En:

.....lost het probleem van definiëring niet op.....

Screeningsinstrumenten voor depressie

- Beck Depression Inventory (BDI-II)
  - 21 items voor depressie
  - inclusief somatische vragen
- Beck Depression Inventory Primary Care (BDI-PC)
  - 7 items voor depressie
  - geen somatische vragen
- Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS)
  - 14 items voor angst en depressie
  - ontwikkeld voor somatisch zieke patienten

Screeningsinstrumenten voor depressie

- Korte 2-vragen screening:
  - Voelde u zich in de afgelopen 2 weken vaak neerslachtig, somber of hopeloos?
  - Heeft u de afgelopen 2 weken weinig plezier of interesse gehad in de dingen die u deed?

**“For one mistake made for not knowing,
ten mistakes are made for not looking.”**

J.A. Lindsay

Met dank aan.....

Projectgroep:

Kris Vissers, Chris van Weel, Anne Speckens, Eric van Rijswijk,
Judith Prins, Yvonne Engels, Cees Kan

Afdeling Anesthesiologie, Pijn en Palliatieve Geneeskunde
UMC St Radboud

Vragen en Discussie

